

Systemer for sine Skatter; ved den gjenbundne Fred gik man over til en fastere Ordning. Man tog tilbage, for en Deel, de Foranstaltninger, man havde gjort i 1801, det vil sige, i den Stikkelse, hvori man havde indført dem, og hvori de under forskelligt Udseende havde bestaaet under Krigen og de første Fredsaar. Man lagde Bestatningen paa Hartkornet; det, der tidligere havde været en Skattefrihed, blev nu en Skattelettelse for visse Skatter, for de gamle Hartkornsskatter.

I dette Aarhundrede fremkom der ogsaa en anden Modification af dette Forhold. Man blev opmærksom paa det Betænelige for Landboforholdene i Skattebeneficiumet, nemlig deri, at Godserne skulde bevares samlede, at dette var skadeligt for Selveiendoms Fremme. Man gik ind paa at give særlige Bevillinger, hvorved man indrommede, at Skattebeneficiumet blev conserveret, uagtet Bøndergodset blev afhændet, skjøndt dette var mod Systemet af 1682. Her ved er Sagen omtrent kommen paa sit nærværende Standpunkt. Vi have her i Landet complete Sædegaarde, hvor Skattebeneficiumet endnu staaer i den samme Stilling, hvori det blev sat ved Forordningen af 1682, kun at Skattefriheden nu fremtræder som en Skattelettelse. Vi have ucomplete Sædegaarde, og det ikke faa, som ved at være blevne ucomplete have tabt deres Skatteprivilegium; om dem er der ikke mere Tale; de ere engang udgaaede af det hele Forhold; det maa være deres Sag. Da Gierne af dem folgte deres Bøndergods, da have de formeentlig faaet en saadan Betaling derfor, som de have anseet for et tilstrækkeligt Bedrag for Tabet af den Skattelettelse, som de ifølge Lovgivningen tabte ved saadan Afhændelse. De kunne have visse Rettigheder lige over for Communen. Der er i denne Henseende en Mængde meget forskellige Forhold

paa de forskellige Steder; det er ikke derom, jeg nu handler. I de communale Forhold har Lovudkastet gennemført Ligeliggjørelsen uden anden Erstatning end den, som kunde udkomme ved en ny og billig Omordning af det hele paagældende Forhold. Jeg taler her om Skattelettelsen ligeoverfor Staten, og i denne Henseende er det, at de Hovedgaarde, som ere blevne ucomplete ved at afhænde deres Bøndergods, og derved uprivilegerede, ere gaaede ud af det Forhold, som omhandles. Men vi have andre Hovedgaarde, som ere ucomplete og dog have bevaret Skattebeneficiumet ifølge særlig Bevilling. Denne Bevilling, den gaaer ud paa at stille dem paa den samme Fod, som om de ikke havde afhændet deres Bøndergods; den kan ikke stille dem paa nogen bedre Fod, thi Basis for det Hele er Lovgivningen. Det vilde ogsaa være hoist unaturligt, om en Hovedgaard, som har 194 Tdr. Hartkorn, men ifølge Bevilling ansees, som om den havde 200 Tdr., skjøndt den virkelig ikke har det, om den skulde staae paa nogen bedre Fod end den, som virkelig har 200 Tdr. Hartkorn og saaledes opfylder Lovgivningens Forrifter. Man kan aldeles ikke drage nogen Grændse; man maa holde sig til det almindelige Forhold, til Lovens Forhold; disse Hovedgaarde maae derfor underkaste sig samme Skjæbne, som vilde have truffet dem, hvis de endnu havde været complete. Det Samme gjælder om Parcellister. Disse have aldeles ikke større Ret, selv om der ikke er noget Bøndergods dertil. De factiske Forhold maae indordne sig under Legislaturens almindelige Bestemmelser. Naar en Gaard er et Brudstykke af en Sædegaard, som engang har været complet og derfor har havt Skattebeneficium, saa kan den ikke gjøre større Fordring paa at beholde dette Beneficium, end den Sædegaard, hvorfra den er tagen, vilde kunne gjøre.